

LO GERONÉS

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona	1	peseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Extranger..	1'50	id. id.
Un número, 10 céntims		

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Any 1.er

Dissapte, 29 de Setembre de 1894.

Núm. 26.

SECCIÓ GENERAL REFORMES

Per centéssima vegada s' ha modificat lo plan d' estudis que forman á Espanya la segona ensenyansa y, si Deu no dona vida, confiem véurel modificar una pila de vegades més.

Si cada maestrillo tiene su librillo, com diuen los castellans, calculin si cada ministre pot dexar de tenir lo seu plan. Perxó aném tant bé y la nostra segona ensenyansa, ab tants perfeccionaments, es un modeló: escassa, cara y dolenta.

Qualsevol creuria que 'l Sr. Groizard, al proposarse reformarla, hauria fet un estudi de les deficiéncies y deis defectes que la práctica havia anat posant de manifest, ab la mira de suplir aquelles y corretgir aquestos. Res mes lluny de lo cert: axí com nostrés grans estadistes al formular la darrera de les Constitucions de la monarquia espanyola, sols se fixaren en que fós la més liberal del mon en lo paper; axí lo nostre flamant ministre de Foment, al formular l' últim plan de la segona ensenyansa á Espanya, sols s' ha fixat en que fos la més aproximada del mon als dictats de la ciencia pedagógica, s' entén també, en lo paper.

Hi haurá molts catèdratichs y professors, moltíssimes assignatures, moltes ciencias ab noms moderníssims, molta gimnástica corporal é intelectual, molta fatxada; pero, res més.

Alló de que 'ls noys ab calsa curta y marinera estudiin filosofia y matemátiques, continuarán com fins ara.

Alló de que durant més de la meytat de l' any se passin tot lo sant die bretulejant pels carrers, seguirá igualment com avans.

Alló de que 'ls catèdratichs cobrin un dineral per donar una hora y mitja de classe durant mitj any: méns quan no poden anarhi y té de ferla l' auxiliar y méns quan desempenyan algún altre càrrech que 's hi priva d' anarhi la major part dels dies, y méns quan s' han limitat á pendre possessió y cobrar sense anarhi may; també es manté en tota la seua forsa y virtut.

Alló de que cada catèdratich te 'l seu llibre, bó ó dolent, que costa un ull de la cara y tots sos dexeples tenen obligació de comprar y xampurrar pera esser aprobats de l' assignatura; es una ganga que 'ls pares de familia han de continuar disfrutant.

Alló de que en los exámens passa bou per bestia grossa y que la qüestió es pels uns aprobar cursos y pels altres cobrar drets y lo de méns los coneixements que 's suposan adquirits, fins al estrem de que un batxiller al sortir de l' Institut no serveix pera res y té més pretensions fins qu' un mestre d' estudi; no sols se conserva, sinó que 's fomenta ab nocions tant trascendentals com les de sociologia, historia de la filosofia, dret usual, etc. etc.

Ara, per lo que respecta á la difusió de la ensenyansa, al axecament y desenrotlló del nivell intelectual del pays, la reforma ho enten á la seva manera: prefereix que 'ls ilustrats sien poch y sápigán moltes coses y no que sien molts y 'n sápiguen méns. Lo cost total de matrícules pera obtindre avans lo títol de batxiller en arts, segons càlculs fets per un periódich, era de 248'50 pessetes; d' aquí endevant ne costará 621'25. Axó sense contar l' augment de gastos que suposan los autors de text de les noves assignatures, ni 'ls drets d' exámens, ni l' import del títol. Per manera que no més los ríchs podrán aspirar á que sos fills sien batxillers.

Es vritat que s' ha cridat molt, y ab rahó, contra la manía que s' ha estés en nostra patria d' estudiar carrera y qu' ha portat la conseqüencia de que 'n totes les carreteres hi ha un sobrant que no troba collocació y no sab com guanyarse la vida. Pero aquest inconvenient no 's corretgeix encarint la segona ensenyansa; la reforma ahont correspon ferla es en les ensenyansas superiors. La segona

ensenyansa, al contrari, es en nostre pays poch estesa y la gent, en general, encare no s' ha fet prou càrrech de son veritable objecte y la mira sols com una preparació pera l' estudi de carreres superiors. Lo que convé ferli entendre, es que la segona ensenyansa es molt convenient y profitosa pera tothom y més per aquells que sense volguer seguir carrera, desitjan tenir nocions dels coneixements més necessaris pera 'l desenrotlló de sa inteligencia y que més útils los poden esser en la vida.

Perxó nosaltres estém conformes ab lo principi de dividir la segona ensenyansa en dos períodos: lo primer, d' estudis generals, útils á tothom; y l' altre d' estudis especials. Solsament qu' aquestos creyém no poden esser iguals per tot, ni tenir lo caràcter esclussiu de preparatoris pera seguir una carrera.

De tots modos, reputém l' última reforma foch de falles: considerém que no corretgeix, sino qu' aumenta los vicijs, abusos y defectes que tenia la segona ensenyansa, y que l' encareix en perjudici general.

Prescindim d' altres detalls, com son la seua oportunitat, la dificultat d' aplicarla immediatament y, sobre tot, la facultat que tenia 'l ministre per ferla sense 'l concurs de les Corts. Respecte d' aquest últim estrem, ja tenim dit y demostrat que les Corts á Espanya no 's cuydan de res de lo que al pays interessa y que cap ministre 'n fá cas.

Y.

UN ALTRE VOT

L' afany més neguitós de la gent pensadora dels nostres dies es d' entreveure, en mitg d' aquest temporal defecte de crisis morals y materials que tenim á sobre, un fil de llum que mostre de quin color pintarà la nova albarda.

Pera aconsortar les propies angoxes y remeyar á la dels altres, los publicistes furguen ab sa mirada les negres del horitzó, esguarden y relluquen, y 'ns espliquen arreu lo que 'ls ha semblat distingir.

Nosaltres, partint de la Revelació, de les lleys de la naturalesa y de les ensenyances de la historia, sabém pel clar que ó la societat humana rependrà son camí d' abançament á la sombra de nostra bandera de Deu y Pàtria, ó, de daltabaix en daltabaix, anirà tombolionant per la pendent que voreja la gola esferehidora de la Anarquia. No obstant, aténem ab constant interés á lo que 'ns diuen aquestos escorcollayres. No per qué 'l seu dir enfeblexe ó reforce nostra fé en la causa, sinó porque del número y calitat dels sufragis que ella obté en aquest plebiscit, puguen los no encara convençuts tráuren motius de crehença, y nosaltres orientarnos sobre la probable proximitat del seu triomf.

En la secció del *Moviment Regionalista*, y en alguns dels nostres articles, ha pogut veure 'l bon lector que no es pas curta la llista dels contemporanis de marca que han reconegut la potencia benefactora de la bandera que servim.

Avuy cal que á aquesta llista hi afegim un altre nom: lo d' en Clemenceau.

L' eloqüent orador y cap-pare dels radicals francesos no ha pas abjurat de la seva impietat descarada. Al contrari, no hi ha gayres dies que estampava grosses blasfemies ab ocasió de ponderar la execrable tésis de la darrera novela del impúdich Zola.

Desgraciadament, no ha esmentat les seves idees sinó en lo pertocant al segon mot de nostra divisa. D' aquí prové que aquest vot sia per nosaltres de ben poca estima.

Mes, cal regonexer que té la seva importancia. Açó de que uns confessen la virtut salvadora del primer mot de nostre lema, y d' altres pregonen la escelencia del segón, ha d' esser pera la gent reflexiva motiu de credibilitat á favor de nostra causa.

Que certa gent comprega la urgencia de la restauració religiosa, sense adonarse de quant necessaria es també la de la Patria, y que d' altres, com en Clemenceau, proclamen aquesta sense reconexer aquella (vol dir que hi

ha incongruencia entre abdues aspiracions? De cap manera: l' ideal de desveltament del amor al bon Deu y 'l de restauració patriótica mediant lo Regionalisme, flamegen gallardament agermanats en lo cor d' una pila d' ilustres católichs y patricis. ¿Qué vol dir que d' un ram ne pondren uns la hermosa colorayna, y altres no mes la olor suau? No vol dir, per ventura, que 'l ram reuneix al ensemps la color bella y la agradable flayre?

Baix aquest punt de vista es que donám importancia á les declaracions regionalistes d' en Clemenceau.

Aquestes declaracions les ha fetes lo ferotge leader de la democracia radical francesa en un article publicat dies endarrera en un diari de grossa clientela y gran prestigi entre la multitut, la *Depêche*, de Tolosa.

Dú aquest títol «La centralisació de lo any VIII» y s' acaba ab aquesta proposició curta, seca y clara com una convicció ben pensada: «Concloch á favor de la descentralisació.»

¿Y perquè en Clemenceau s' empassa al partit descentralizador? Les rahons no son pas ni noves, ni més considerables que les que están cansats de repetir los catalanistes. De primer, una reflexió sobre la condició humana: «La primera sensació que té l' home d' un interés comunal, tret de la llar paterna, li vé segurament del grupo primordial, lo municipi. Y quan la identitat d' interessos una certa estensió de territori li revela la regió, y que d' aquesta noció natural, respectable entre totes, s' eleva á la idea de Patria, lo domini restringit d' ahon li ha pervinguda, 'l primer colp, la idea de la comunitat humana, té, per força, un lloch important en ses preocupacions de cada día.»

Després vé la observació dels fets: «La Constitució del any VIII es intangible. Napoleón es mort, visca Napoleón. Sia. Més ¿qué passa? Que tot se decideix á París. Cal mirar sempre cap á París. Cal dirigir-se sempre á París. Concilhs comunals ó generals, tot açó delibera per guardar les formes. Lo mateix prefet no es sinó un proconsul de cartró-pedra. Un cop de telégrafo l' ha creat, un altre lo aniquila...»

Y, donchs, pera satisfer á lo que dicta la naturalesa, y á lo que reclama 'l bon ordre gubernatiu, es precis descentralisar. Més, á en Clemenceau li surt al pas la obgecció que 's fá sempre á tot intent regionalista. ¿Y la unitat de la França? Heusaquí sa resposta: «Com si 'ls payssos més descentralisats, no fossen precisament aquells quina unitat s' es manifestada ab més brillantor.»

Tal es la síntesis de les idees regionalistes d' en Clemenceau.

Y ara que 'ls nostres lectors han vist la extraordinaria confluencia del pensar del renomnat jefe del radicalisme francés y 'l ja tan esposat dels regionalistes catalans, que vegem per quin dels dos estrens del dilema 's volen decidir: O 'ls regionalistes catalans no son gent tan endarrerida com molts, enemichs é indiferents, fan correr; ó en Clemenceau se toina reaccionari.

N. VERDAGUER CALLÍS.

(De *La Veu de Catalunya*.)

CONFORMES

Al Sr. Governador y á la premsa de Gerona

Si com representant del Govern y salvaguardia dels interessos generals permanents de la societat desitja V. S. cumplir la missió que te encomanada, es precis que s' enteri de lo que passa á la provincia ab aquesta malhaurada investigació del Timbre; es necessari que senti lo que per carrers y plaças, fondes y cafés, per tot ahont se reunexen dos persones, se diu y se comenta dels fallos que dicta eixa dita Junta administrativa, sobre 'ls expedients de defraudació que s' insiruhexen á cabassats, resoltos tots y ab ma pesanta, contra 'l comerciant de bona fé.

No se sent arréu altre paraula qu' una de molt espresiva y gráfica, quina afirmació importa un caos en la moral pública.

Los escándols de Gerona, Figueres, Sant Feliu, Palafrugell, etc. etc., han omplert la mesura y han fet berrar la pública indignació.

Ja les diferències s' esborran y les distancies polítiques s' escurcen; l' opinió confessa que lo mateix te En Fere qu' En Joan; que es urgent formar lo quadro contra la cavalleria, ço es, concertarse los que pagan pera defendre's dels que cobran, los vexats contra 'ls opressors, y que les barricades qu' un die axecavan los partits d' acció pera tirar á terra als governs, deurien axecarles les gents pacífiques pera disputar los darrers céntims que 'ls hi quedan, y que cobejan les companyies blanques.

Investigacions en lo Timbre, en la contribució industrial, en la propietat, amen de quant se 'ns xucla en tots los assumptos administratius, han convertit la provincia en una corrompuda Bizanci. Interessa aturar tants de danys y contenir exa onada de lang que 'ns ve demunt y amensassa ofegarnos.

Nostres coleques de Gerona *La Lucha*, el *Diario*, *El Correo*, *El Baluarte* y *Gerona Democrática*, *El Independiente*, *La Provincia*, etc., están enterats de tot lo que passa y deber es de tots axecar forta veu que posi de manifest tot lo que en la provincia succeheix.

Ho exigeix lo deber que tenim tots de feros resso de les quexes justes del públich. A n' axó 'is invitam: nosaltres estém disposats á cumplir com á bons.

(De *El Distrito* de Palafrugell.)

CRÓNICA

EXTRANGER

Les eleccions qu' acabam de ferse á Bulgaria han donat lo triomf al partit russó y de segur determinaran un major apartament d' aquell Estat de la influencia de la triple aliança, circumstancia molt digne de tenirse en compte pera les eventualtats de la política á l' Orient d' Europa.

Pera que 's comprenga la raho que tenen los irlandesos en ses reivindicacions y l' egoisme dels Lords que 's denegán á aténdreles, vejam lo que conta un telegrama de Londres del 25 d' aquest mes. M. John Morley, ministre d' Irlanda, ab referencia á documents oficials, diu qu' un lord del Comtat de Mayo, lo marquès d' Sligo, obligá á una viuda anomenada Kitterik, á vendre la única vaca que possehia en comú ab un germá seu, pera satisfer pagues endarrerides, per més que, no tenint patates ni cap altre aliment, feya alletar per ella son fillet de uns tres anys.

Després de l' últim horrorós incendi ocorregut en los Estats Units d' América, un cicló espantable ha devastat l' Estat de Minnessota, destruint varis pobles, arrasant grans estensions de terreny y causant moltes desgracies personals.

A l' Assia cap més succés important ha ocorregut en la guerra entre xinos y japonesos. L' opinió general dona á n' aquestos la ventajá en últim terme y les potencies d' Europa se preparan pera impedir que 'l Japó adquireixi una preponderancia excessiva, que pogués fer perillar sa influencia y ses ambicions en aquell continent. Los Alemanyans reforsan allí la seua esquadra ab cinch creuhers y 'ls russos se disposan á intervenir en l' assumpto.

ESpanya

Encare que contra l' opinió d' En Cánovas, d' En Silvela y d' En Gamazo, En Sagasta haja dit y assegurat qu' aném tant bé y que 'l partit liberal ferá miracles resolgent satisfactoriament la qüestió d' Hisenda y totes les qüestions presents y que pogan presentarse; la veritat es que pel govern tot son ensopagades. Lo Banch d' Espanya li fá morros y l' amensassa perque 'l ministre d' Hisenda té la pretensió de que complexi ab lo compromís de vendre les obligacions del Tresor que 'l públich compra y en cobra 'l quatre per cent, y qu' aré 'l Banch se guarda y 'n cobra del govern lo cinch per cent. Lo Banch defensa sos interessos, lo Sr. Salvador los del públich: inútil es predir que guanyará 'l Banch y d' aquesta manera En Sagasta anirá tirant y s' haurá tret aquesta qüestió de sobre. També ha mogut molta cridoria; la reforma de la segona ensenyansa y sobre tot son plantejament en vuyt dies per lo curs que 's vá á comensar. Les dificultats son insuperables y la resistencia general; pero ja 's trobará una componenda y sinó se dexará correr y d' aquesta manera En Sagasta haurá resolt una altre qüestió. Que 'l Sultá del Marrok no paga l' indemnissació, ni 'ns dona la zona neutral de Melilla, ni vol cónsuls espanyols á Fez, pero hi admet los de Inglaterra y d' Italia que no s' entenen de rahons, y bé, ja En Moret arreglará l' assumpto y si no pot esser avuy, será un altre die; y per aquest estil s' anirá resolgent tots los demés conflictes que 's presentin y 'l partit liberal continuaré fent la felicitat d' Espanya.

Les nostres maniobres en lo Guadarrama, ahont un gran cós d' exércit de 5.000 homes ha rexassat y vensut un exércit invassor, que devia esser de per riure, han servit de diversió y entreteniment de reporters y periódichs y costat molt de diners. Com á resultats, per are, no sé sab més, sinó qu' un general va caure de cavall y 's va fer mal de debó y qu' un altre general vá renyir ab lo Ministre de la Guerra. Y ja que de guerra parlém, no será mal que 's comensin á amanir los batallons qu' haurán d' embarcarse per anar á matar moros á Mindanao, puig lo general Blanco telegrafia que ja ho te tot á punt d' anar á tiros.

CATALUNYA

Llegim que, segons referencies autorisades, lo Conçell Suprem de Guerra y Marina s' ha declarat contrari á la construcció del Tunel internacional del Noguera Pallaresa. Falta que resolgui 'l Ministre de la Guerra. Sempre 'ns ho haviem temut. Los aragonesos se varen arrapar ab

En Castelar pera obtindre 'l de Canfranch y fins amansaren ab posar mala cara á la Reyna Regent quan passaria per Saragossa sino se 'ls concedia. Los catalans y 'ls de Lleida, sobre tot, no 'n sabém prou. Com més coses nos peguen més bona cara posém. Desenganyemnos, si 'ls francesos no aguantan fort en volerlos, tots dos carrils ó cap, lo que 's per nosaltres lo del Noguera-Pallaresa no 'l conseguirem may.

NOTICIES

Oficials.

—*Gazeta del die 22 de Setembre.*—R. O. del ministeri de Foment de fetxa 18 d' Agost. aprobant lo Reglament pera la aplicació de la ley de 8 de Juliol de 1892, referent al encaussament del riu Daró, en lo troç comprés entre Gualta y 'l mar.

—*Butlletí oficial del die 24 de Setembre.*—R. O. Circular del ministeri de la Guerra de fetxa 14 d' aquest mes, marcant les regles que s' han de seguir aquest any pera passar la revista als subjectes compresos en los arts. 41 y 46 del reglament orgánich de les zones militars.

—*Butlletí oficial del die 26 de Setembre.*—R. O. del ministeri de la Governació de fetxa 21 de Setembre, manant á la Guardia Civil exigexi la presentació de la corresponent llicencia á tot aquell que porti armes, y de no presentarla, s' incauti de l' arma y passi 'l tant de culpa als Tribunals pera la aplicació del art. 591 del Códich Penal y 41 y següents de la ley de 19 de Novembre de 1879.

Circular de la Administració d' Hisenda de la Provincia fent present als metjes y cirurgians obligats á provehir-se de patent, que han de passar á recullirles en dita Administració dintre 'l terme de quinze dies á contar desde la fetxa del Butlletí Oficial que conté aquest avis.

—*Ajuntament.*—(Sessió del die 24 de Setembre.)—Presidida per l' Alcalde y ab assistència de deu regidors s' obrí la sessió llegintse l' acta de la antecedent que fou aprobada y firmada.

Se prongueren los següents acorts: Primer, concedir á la casa Orsola y C.^a de Barcelona l' exclusiva pera posar banchs ó assientos anunciadors en los sitis que l' Ajuntament li designi, essent aquells de son carrech y corrent á compte de l' últim los petjes y maés del terreny; y Segon, que 's presentés un pressupósit del gastu qu' ocasionaria fer gorres noves pels escombrariayres públichs y peons de la devesa.

Lo president qu' ha sigut durant molt temps de la Audiencia de Gerona, D. Juliá Menéndez de Luarca, ha sigut nomenat magistrat de la Audiencia de Valencia, y 'l qu' ho era d' aquesta última, D. Antoni Pinedo, vé de president á la Audiencia de Gerona.

—Lo Jutjat de 1.ª instancia de Gerona no despatxará cap execució pera fer efectiu lo cobro de les lletres protestades, si 'l compte de *resaca* no está intervingut per algun Corredor de comerç, dels que hi ha en nostra ciutat. Ho fem present als comerciants y al públich pera evitar los responsabilitats y perjudicis, cridant sa atenció sobre la Circular del Governador inserta en lo Butlletí Oficial del die 24 d' aquest mes.

—S' ha reunit á Lisboa la comissió que 's proposa portar á cap lo més aviat possible la celebració d' un congrés, ahont se discutirán los millors medis pera combatre la crisi perque fa ja bastant temps travessa la industria del suro. Entre les moltes resolucions que 's prongueren, fou unánimament aprobada una proposició que te per objecte 'l nomenament de les comissions que han de emetre la seva opinió sobre les següents téssis:

1.ª La exportació del suro es sens dubte la causa primordial del aniquilament de la industria suquera.

¿En quina forma s' ha de combatre la referida exportació?

¿Quins medis s' han d' emplear pera 'l desenrotllament de la industria? Interessats com están lo comerç y la agricultura en lo desenrotll de la esmentada industria ¿s haurá de sollicitar son auxili?

2.ª Devant de la crisi que causa la miseria dels operaris culliters y de les seues families, quines mides podrán pendre 'l congrés pera posar remey per lo prompte á aquest malestar?

3.ª En vista de la reorganissació de les poderoses companyies exportadores de suro que posseheixen un capital de milers de *contos* (cada *conto* equival aproximadament á 1.000 duros), quina ha de ser la actitud de la classe?

4.ª Proposicions diverses. Elecció de la comissió executiva; manera per que s' ha de regir.

—Lo die 21 d' aquest mes se reuní á Santa Coloma de Cervelló la comissió iniciadora del projecte de porta escopetes catalans, acordant entre altres coses les següents: primer, enterarse ab gust de que en lo sí de la Comissió directiva del Sometent no hi faltarán dignissims representants del patriotisme catalá pera defensar la llibertat dels individus del Sometent en la adopció dels porta escopetes, apoyant nostra petició sobre la co-oficialitat dels catalans (que es lo menos que 's pot demanar); segon, aplanar la presentació de les noves faxes á la comandancia pera 'l sello oficial fins á tant que la comissió directiva del Sometent puga haver acordat alguna cosa sobre 'l particular; tercer, accedir á les numeroses peticions de tot Catalunya sobre la conveniencia de no tardar més á repartir les faxes catalanes, y servir los encárrechs que 's tingan á punt, desde 'l die 25 del corrent; quart, pregar á tots los individus ó entitats qu' hagin sollicitat faxes catalanes que no las repartexin á persones estranyes al Sometent, ja que la insignia es purament destinada als membres de dita institució; quint, demanar axí mateix á tots quants adquirexin faxes catalanes que no dexin de presentarles á la comandancia del Sometent pera sollicitar la impressió del sello oficial, tant prompte se 'ls avisi qu' está concedida aquesta justa consagració del esperit catalá dintre 'l cos; sisé, fer saber á tots los individus del Sometent en general que ningú pot privarlos de 'l lliure us de les faxes catalanes, avans ni després de sellarles y en los actes de tota naturalesa pública ó privada en que se 'ls hi ocorri ostentarles, puig no essent lo Sometent cos uniformat, son completament d' arbitri personal los trajos é insignies de tots sos individus tal y com si no figuressin en les llistes de la institució; seté, reba-

xar lo prou d' una pesseta que s' havia establert fins á ara pera les faxes catalanes, al de tres rals, ó sia 'l mateix de les faxes castellanes, ab tot y la molt millor qualitat majors dificultats y cost de confecció d' aquelles sobretot aquestes, devente entendre que al establirho axí no guiat á la comissió lo estimul d' una mal entesa comunitaria, sino la felis circumstancia d' haver aumentat las demandes d' insignies catalanes fins á un punt qu' l' permés al fabricant arribar á dita concessió; y vuy cridar la atenció de tots quants desitjin faxes noves sobre la conveniencia de que fassin les demandes en forma y enviant son import previament, si pot ser, á fi de que pogan servirse totes les necessaries sense sobrants que augmentarian los gastos y sacrificis de la comissió iniciadora. Se servirán les mostres que 's demanin.

Les demandes se poden endreçar á la Comissió de SANTA COLOMA DE CERVELLÓ (*Colonia Güell*), provincia de Barcelona.

—Desde 'l die 15 del present mes los trens de la línia de S. Feliu de Guixols á Gerona, surten d' aquesta ciutat á les 8^h 54 y 11^h 55 del matí y les 3^h 41 y 5^h 35 de la tarda; y de S. Feliu de Guixols á les 4^h 44 y 7^h 36 del matí 1^h 24 y 3 de la tarde. Los relojes se regexen ab lo mes diá de Madrid que retrassa 22 minuts del nostre.

—Está á punt de sortir l' edició de propaganda, tirada de 100.000 exemplars, del *Compendi de la Doctrina Catalana*, premiat en lo Concurs Regionalista del Centre Catalá de Sabadell, que recomaném á nostres suscriptors y particularment á tots los catalanistes. Conté planes y se ven al infim preu de 15 céntims l' exemplar. Les demandes poden ferse, desde are, al Sr. Secretari del Centre Catalá de Sabadell.

—Per are lo de les cédules continúa axí mateix. Se bla que l' Administració d' Hisenda ha retornat á l' Empresa la padró de Gerona, que diu l' hi havia presentat perque hi ha trovat á faltar alguna cosa. Hi tantes coses n' hi faltan. De tots modos, quan s' esposi al públich ja parlarém. De la recitit de dita Administració esperem faré entendre á l' Empresa qu' esposar un document públich, no es exhibirlo ni posarlo de manifest en una taula del interior de les seues oficines á qui 'l demani; no teníro en un puesto ahont lo públich puga entrar-hi examinarlo á son pler sense necessitat de demanar permís á ningú. Axí exposan los documents totes les corporacions y centres oficials y la Arrendataria de les cédules no te de ser un escepció.

—Segons diu *El Baluarte*, en lo Tribunal eclesiástich d' aquesta diócesis s' instruhcen les oportunes diligencies en averiguació de les causes de la desaparició de Verge de *Les Escalles*, de la parroquia d' Oix. Tenim á téus qu' aquesta imatge es la que fou venuda poch ha de marxant d' antigüetats, de quina venda s' ocupá *L' Olla* y nosaltres, trayentho del últim de dits periódichs. De tots modos, celebrém lo zel que 's demostra en aquesta ocasió y confíem que se seguirá per aquesta via contra 'ls espoliadors de les joyes de nostres temples, sien imatges altres.

—Ha mort á Madrid D. Antoni Alcalde Valladare antic empleat y notable poeta, molt conegut entre nosaltres per haver guanyat diferents premis en los Certamens de l' Associació literaria de Gerona, alguns d' ells per composicions bellissimes. Deu lo tinga á la gloria.

—Se confirma que les sessions del próxim Congrés Eclesiástich de Tarragona serán presidides per lo Nunci á Espanya de Sa Santetat.

—Hem rebut la visita del periódich *La Integridad* de Tuy (Ponteyedra) ab lo qui ab molt gust establím lo canvi.

—A Montpellier ha comensat á sortir un setmanari regionalista, defensor dels interessos del Mitjdie de França, titolat *La Franço d' Oc*.

—Serien dos quart de deu del vespre d' abir quant agredit en la Rambla d' Alvarez, un ex-empleat de la Arrendataria de cédules per l' actual gerent de dita companyia. Sembla que l' agredit dispará un tir sobre l' agressor, ferintlo levement. Se produhí un gran esvalot gracies á la presència de l' autoritat local y sos dependents l' agressor pogué esser traslladat á casa sena sense més conseqüencies.

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GERONA

Certámen de l' any 1894

Llista de les composicions rebudes fins al die 25 de Setembre.

- Número 1.—¡Conquistadors!!—Comedia catalana un acte, original y en vers.—Lema: ¡Qué n' abundan!
- » 2.—E paña en la guerra de la Independencia.—Lema: Palafox.
- » 3.—L' Avi.—Lema: Patria, Fides, Amor.
- » 4.—A Cervantes.—Lema: El mejor libro del mundo lo escribió un manco en mi tierra.
- » 5.—Un contratempo.—Lema: Quatre homes y una dona.
- » 6.—A una mare.—Lema: Que descansada sea, la del que huye del mundanal ruido. (Fray Luis de León.)
- » 7.—A la unidad de España.—Lema: La patria pequeña, me té 'l cor robat; más también 'l estimo, á patria gran. Tenim altre patria, qu' havém d' estimar: patria del home, es 'l humanitat.
- » 8.—Amor.—Lema: Migranya.
- » 9.—Influencia de la mujer en el hogar, en el pasado, en el presente y en el porvenir.—Lema: ¡Pobrecito de la mujer!
- » 10.—A Trafalgar.—Oda.—Lema: ¡Con buenos caro es lauro insigne. (Dante).

Lo Secretari; *Enrich Grabit*.

VARIETATS

LA COVA DELS ENCANTATS

Serinyá

No sé si per alló que diu 'l adagi que 'ls testos han de retirar á las ollas, lo cert es que havent mos fills Joan y Antoni passat á Serinyá pera visitar á son amic company de estudis D. Joan Carreras, visitaren la cova na adalt expressada. En ella practicaren alguna excavació y volgué la fortuna que descobriessen dos ó tres restes humans, diferents fragments de cerámica y altres obje-

tes que al moment vegí tenian verdadera importancia arqueològica.

No hi ha que dir, això era més que suficient pera excitar la mèva curiositat y de quants senten passió per los recorts de la Terra; axis que posat de acort ab mos amichs...

Pujarem á la dita caverna seguint lo camí de cabras, únich que á ella condueix, fent us en cert pas de una escala de má, que de altre manera no 's pot arribar á la desitjada cova...

Instalats en aquella subterrànea cambra de 4 + 5 metres de emplaçament superficial, limitada per parets naturals de rústicas brenyas y cuberta de ojival voita de vistosas estalagmites...

Desconortats nos consideravam al veurer que sols reculliam restos de ceràmica, que per lo terrosa y malas condicions de llum, no sempre creyam de importancia, per més que de tant en tant reconeixessem en los restos recullits valor arqueològich.

Junt ab los fragments de terrissa descobrirem alguns pochos restos humans, bastants ossos de diferents animals, molts de ells procedents d' època fresca ó poch llunyana y altres objectes de importancia distinta.

Fet dissapte de aquella immunda coxinerada de testos, que bé ho mereixian, poguérem convence'ns pienament que teniam davant nostre una gran munió de restos de terrissa en tot anàloga á la que poch avans haviam visitat á Romanyá de la Selva...

En efecte; reconeixérem abundants fragments de terrissa fabricada á ma sens intervenció de torn, manifestant en sa superfície no pocas tintadas impresas sobre la argila tendre mentres se manipulava la pessa.

La pasta es generalment molt sorrenca y la gruixa de la obra extraordinaria.

N' hi ha de molt mal cuyta, presentantse soizament torrada y negrenca per dintre, mentres que la superfície exterior es roja, com si fos estat cuyta en mitj de una gran foguera.

Altres restos manifestan que la terrissa fou ben compenetrada del foch, presentantse del tot cuyta interior y exteriorment.

Aquesta en tot son conjunt se sembla á las pessas destinadas á posarse directament al foch, com las cassolas; mentres que la primera recorda la pasta propia de plats y canters, que no resisteixen cambis notables de temperatura.

Las ansas de aqueixas pessas eran molt diferents de las que avuy s' acostuman. Algunas son cilíndricas y molt gruixudas, foradadas en son interior, de modo que sembla que la ansa no estava posada á la pessa pera facilitar son maneig...

Altas ansas tenian la forma d' un petit cono y alguna se presenta també arquejada.

Difficil es reconstruir la forma propia de aquesta mena de ferrissa, per més que sigan abundants los trossos, que coleccionarem. Ab tot se veu que predominarian las tassas y petits gerros, que essent de poca altura, tindrian relativament gran diàmetre, resultant forsa ventrudas.

Ademés es característica esta ceràmica per los especials motius de ornamentació, que presentan las pessas. Unas fan gala de simples líneas onduladas, altres en forma de petites ratllas gravadas verticalment ó unintse y encrenhantse de diferents modos donant lloch á dibuxos quadriculats ó geométrichs que presentan sorprenent efecte.

Ademés recullirem en eixa cova una fussyola ó siga un disco de terrissa de uns tres centimetres de diàmetre, perforat en lo centre, destinat, segons se creu, á servir de volant y contrapés á un fus, y també alguns restos humans.

Los que primerament reculliren los citats cursants Carreras y Alsius, consistiren en restos de ceràmica primitiva y una petita part de més moderna, una dent, una vértebra y dos falanges humanas, restos de alguns animals de diferents èpocas, un punxó de banya de ciervo y un os tallat intencionalment en forma de cap de toro.

Aquesta petita escultura pot ser un símbol de la superstició religiosa dominant en aquella època ó un simple amuleto.

La presència de objectes de distintes èpocas en aquell lloch demostra que en tots temps fou visitat pel home, pero la abundancia predominant de ceràmica primitiva autorisa á dexas sentat, que en especial ho era en època remotíssima; essent probable, que estava destinada a la caverna aquella á gruta funeraria.

Confirma eix supòsit la analogia complerta que existeix entre la ceràmica en ella recullida y la que 's descubrí en lo Dólmen de Romanyá de la Selva, enterraments propis de una mateixa època.

Tenim, donchs, com á conclusió final, que la Bora dels Encantats representa una gruta funeraria, un lloch de enterraments, encara que de menor categoria que 'ls dólmens, los verdaders pantcons de aquella època.

No obstant eixa menor importancia arquitectònica, la té molt gran per ser lo primer exemplar conegut entre nosaltres de una verdadera cova funeraria natural característica de la època megalítica, al mateix temps que 'ns posa en possessió de importantíssims coneixements sobre ceràmica y 'ns descobreix ignoradas costums de la època primitiva.

La antigüetat de eixos objectes no pot precisarse en absolut referintla á centurias; es anterior á tota etat històrica, ho es igualment á la nebulosa civilització ibèrica, pertany als temps prehistòrics. Son estos mutilats objectes coetans de la època megalítica, dels constructors dels dólmens, dels que importaren aquí 'l coneixement de la ceràmica y la domesticació dels animals; coetans, en fi, dels invasors que introduhiren en estas terras per primera vegada la pecuaria y la agricultura.

Est es lo fruyt de la nostra excursió al vehí poble de Serinyá y tal volta no hauria estat tant profitosa si no haguessem contat ab la galaneria y bons oficis de don Bartomeu de Carreras, propietari dels terrenos ahont radica la Bora dels Encantats, á qual Senyor nos compla-vém en donarli testimoni de nostre major agrahiment.

PERE ALSIUS.

Secció Literaria.

FESTA (1)

Un cop l' any.

Á la bona memoria de mon avi matern.

¡Qué me 'n vaig tornant de vell! ¡que 'm pesen los anys, qué 'm pesen!; de tants que 'n tinch al demunt ja 'm fan acotar la testa. Si passo pel cementir, mos ulls, ¡qué llágrimes vessen!; si un clot veig cayat de nou sembla que 'm crida la terra; sembla que 'm crida y 'm diu: —¿Qué fas? ¿qué no vens ab ella?— ¡Pobre esposal Qué temps fá, qué temps fá que no 't puch veure! Ja pot venir, badant flors, la bonica Primavera; de dintre 'l pobre cor meu no 'n pot fugir la tristesa.

Més, una diada al any la tristor del cor deserta: es lo día que al poblet la festa grossa 's celebra. Y es que á la casa payral tots mos fills s' bi arrepleguen, mos fills, que guanyen lo pá fora del poble ahon pasqueren. De bon demati, ab l' hereu ja sortim fora de terme, mirant si 'n veyém algún part enllá de carretera. Si no se 'n veu venir cap, mon cor ni tan sols alena; si es que se 'n ovira algún, ¡ab quina força batega!

Axis que han arribat tots nos encaminém al temple, al banch de nostres passats anantnos tots junts á seure.

(1) Poesia distingida ab lo segon accessit á la Flor Natural en lo Certámen literari d' Olot d' enguany.

Al un cap m' hi poso jo; al altre, l' heréu s' hi assenta y entremitj, los altres fills ab los fills sous los que 'n tenen. Y entretant, per esperar á que l' Ofici comence, del goig de veurens tots junts ne dem mercés á la Verge. ¡Patrona de mon poblet, Mare de Deu de Setembre; ¡quín día es per mí de goig lo día de Vostra festa!

L' Ofici al ser acabat sortim tots junts de la iglesia; ¡y cóm somriu la altre gent ab ma fillada vegetme! De ser á casa al bell punt, obrim lo balcó, per veure ballá' al compás del fluvial la dança de nostra terra. Y en tant que tots los meus fills lo temps que eren nins remembren, los fills d' ells, picant de mans, sobre ma falda s' asseuen. Sentint que 'm diuen padri, veig que soch á les velleses, y de tant que estich content, que 'm vaig tornant jove 'm sembla.

A la tarde, aném tots junts á resar, damunt la terra que cubreix lo cos que fón de mos fills tendra maretta. Y á casa nos torném, de tristor l' ànima presa, més les rialles de mos nets tornen á posá'ns alegres. Després, al ser á sol post, á despit dels anys que 'm pesen, la festa per coronar, ne faig una de les meves. Una sardana ballém jo y tota ma descendencia, no dexanthi entrar ningú fora 'ls de la parentela.

Més, ay, arriba 'l nou jorn, los fills altre cop deserten y á dintre 'l nostre casal torna á regnar la tristesa. Los aném á acompanyar, ab l' heréu fora de terme... y 's perden un altre cop part enllá de carretera. Mentres se van allunyant, ¡cóm sufreix la ànima meva! Quan de vista 'ls he perdut, faig aqueix prech á la Verge: —Patrona de mon poblet, Mare de Deu de Setembre; fea que d' aquí un any, tots junts, los pugna tornar á veure.

Joseph Morató y Grau.

Agost de 1894.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

- Diissapte, 29.—La Dedicació de S. Miquel Arcàngel. Lluna nova á les 5 h. 31 minuts del mati, eu. Libra.— Nubols ó plujes. Diumenge, 30.—XX. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofia viuda. Dilluns, 1.—Lo St. Àngel Custodi del regne d' Espanya y s. Remigi b. Dimars, 2.—Los Sts. Àngels de la Guarda y s. Leodegari b. mr. Dimecres, 3.—S. Candi mr. y s. Grau ab. Dijous, 4.—S. Francesch d' Assis cf. y fdr. Divendres, 5.—S. Froilá b. y s. Plácit mr.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de Sant Feliu. Demá comensarán en l' iglesia de Sant Pere.

Establiment tipogràfic del DIARIO DE GERONA. Pujada de Sant Feliu, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

Table with columns: ESPECIES, MESURES, La Bisbal (Día 21), Gerona (Día 22), Olot (Día 24), St. Coloma de Farnés (Día 24), Banyoles (Día 26), Cassà de la Selva (Día 26), Figueres (Día 27). Rows include Blat, Mastay, Ordi, Sègol, Civada, Bessas, Mill, Panis, Blat de moro, Fajol, Llobins, Fabas, Fabó, Fassols, Monjetas, Vellanas, Nous, Castanyas, Trumfes, Ous.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

UNIÓ CATALANISTA

CELEBRADA A MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892.

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ells s'hi pronunciaren y llegiren, y las Bases definitivament aprovadas pera la Constitució regional catalana, se ven al preu de dos pessetes en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l'Argenteria, Gerona.

LA NEOTAFIA

En aquest gran establiment s'hi troba á totes horas un assortit complet de baguls folrats, de totes mides, des del íntim preu de cinch pessetas en amunt. S'envian á domicili. Dirigitse a LA NEOTAFIA, Cort-Real. — 18. — GERONA.

ESTABLIMENT TERÀPIGH-SULFURÓS

dirigit per los Doctors

D. JOSEPH PUIGCARBÓ

Y D. AGUSTÍ BASSOLS Y PRIM.

Caspe, 7 (junt al Teatre de Novetats). Teléfono, 301 BARCELONA.

Aquest establiment, provehit de tots los avensos moderns, y també de perfeccionades calefacció y ventilació per medi del vapor, está destinat á:

Hidroterapia

Duxes comuns y sulfuroses de totes classes (anémies, nervosis, gastralgies, reumatisme, neurastenia, etc.)

Balneoterapia

Banyos comuns, sulfurosos, medicinals. — Banyos russos. — Bany turch.

Neumoterapia

Ayre comprimit y rarefet, oxigeno, nítrógeno, atmosfères creosotades y altres. — (Bronquitis, catarros crónichs, tisis incipient, asma, etc.)

Sulfoterapia

Que consta de:

a) Aygues sulfuroses pera beguda, semblants á les de la Puda, Arçena, Betelú, Bagneres de Luchón, etc. (Herpes, enfermetats secretes, limfatisme, escrófula, etc.)

b) Pulverisacions sulfuroses (Angina é irritacions herpéticas del canyó, faringitis, bronquitis, etc.)

c) Baus ó inhalació (Bronquitis, asma, tós herpes, etc.)

d) Vaporari ó inhalació difusa (Bronquitis, catarros crónichs, coqueluche, etc.)

Aquestes aygues—dites Aygues sulfuroses de Barcelona—se usen ab éxit crexent en los molts casos en quins está indicat lo tractament sulfurós. També se despatxan embotellades.

Massoterapia

local y general (girades, torçedures, fractures, reumatisme, etc.)

Electroterapia.

Consulta de malalties cróniques y nervioses, per lo Director DR. PUIGCARBÓ, de les 11 del matí á la 1 de tarde y de 5 á 7 de la tarde.

Consulta de malalties de l'aparat respiratori, per lo Director de la secció neumoterápica, DR. BASSOLS Y PRIM, de 10 á 12 del matí y de 6 á 7 de la tarde.

Establiment de Don Pere Prunell

S'hi trobará un gran assortit de camisas, corbatas, colls y punys, sedas y llanas y demás articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltas de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich, se ven en dita perruqueria,

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24

GERONA

Grans rebaixas al engrós.

També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantánea

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il-luminació per gas y petroli.

Serveys complets de cuyna. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos, á preus limitadissims.

Curació de malalties de la boca.—Empastres, Orificacions.—Extraccions sense dolor. Dentaduras artificials.

AUDOUARD-DENTISTA.

Ab titol de la Facultat de medicina de Madrid

Forsa, 1, primer GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13 GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y thés.

OBRAS

DE

Don Carles Bosch de la Trinxeria

Recorts d' un excursionista	4	Ptes.
Plá y montanya	3	»
L' hereu Noradell	3	»
De ma cullita.	2'50	»
Montalbá.	3	»
L' hereu Subirá.	3	»
Tardanías.	2'50	»

Acaba de publicarse

Lena. . . . . 4 »

Se venen totes en la llibreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argenteria, número 26.—GERONA.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, y transparents cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

Semanari porta-veu del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1	pesseta	trimestre.
Fora.	1'25	idem	idem.
Extranger...	1'50	idem	idem.

Un número sol. 10 céntims.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la próxima temporada; los preus sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema fan las moltas á preus sumament módichs.

Depósit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADI.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

SABATERIA

DE

JOSEPH M. A VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens. Especialitat pera l' que s'encarregui expressament.